

فواید شبکه سازی انسانی در برابر شبکه سازی الکترونیکی^۱

بارون جوآن^۲

داریوش علیمحمدی^۳

شاید مهم ترین وظیفه‌ای که جامعه بشری امروز پیش رو دارد، پرورش گروه‌های شاداب و کارآمدی است که قادر به پاسخگویی به چالش‌های نوین باشند (ویلان، ۱۹۹۴، ص ۲۳۹).

چکیده: نویسنده در این مقاله ضمن برشمردن آثار و تبعات استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات بر زندگی خصوصی و فعالیت‌های حرفه‌ای انسان‌ها به توسعه روزافزون انجمن‌ها و شبکه‌های رقومی برخلاف شبکه‌های فیزیکی پیشین اشاره می‌کند. وی معتقد است شبکه‌های رایانه‌ای نقش بسیار مهم در تسهیل دسترسی به اطلاعات و افزایش سطح آگاهی‌های عمومی ایفا می‌کنند و این امر کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی را از اتکای بیش از حد به نظام‌های رایانه‌ای برحذر می‌دارد و در پایان از آنان دعوت می‌کند تا ضمن بازنگری در عادت‌های الکترونیکی روزمره یک‌بار دیگر به توسعه ارتباطات انسانی توجه نمایند.

کلیدواژه‌ها: شبکه سازی انسانی، شبکه سازی الکترونیکی

مقدمه

انجام دهند. غالباً بسیاری از این فرایندها را نه فقط در محدوده کتابخانه، بلکه در مناطق دور [مثلاً] در مؤسسات

زندگی ما، مانند کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی به طور فزاینده‌ای تحت الشعاع فناوری اطلاعات و ارتباطات^۴ و نظام‌های مدیریت کتابخانه^۵ قرار گرفته است. فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند اطلاعات را به طور فزاینده‌ای بایگانی، ذخیره، تنظیم، کاوش، درخواست و تحویل نماید. نظام‌های مدیریت کتابخانه می‌توانند، نوشته‌ها را از امانت خارج نمایند، برآورد، ذخیره و توزیع کنند و هزاران فرایند مدیریتی دیگر را

1. "The Benefits of human versus electronic networking".

Librarians world Vol.8, No.6 (1999): 108-109.

2. Baron, Joan

۳. دانشجوی کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران

4. Information and Communications Technology (ICT)

5. Library Management... Systems (LMS)

عالی ترین سطح نظیر سازمان ملل متحد، کشورهای مشترک المنافع و اتحادیه اروپا تا سطح محلی نظیر انجمن های ساکنان، گروه های بومی محلی و دیگر گروه های اجتماعی جامعه را فرا گرفته اند. ممکن است، شبکه های رسمی، غیر رسمی، دائمی یا موقت باشند. ماهیت آنها هر چه باشد، به نظر می رسد تعداد روز افزون گروه ها و شبکه های موجود بیانگر آن است که امروزه وجه ضروری و ثابت جامعه هستند. تعدد و تنوع گروه ها و شبکه ها در دنیای علوم کتابداری و اطلاع رسانی، بازتاب [حضور] آنها در جامعه، به مثابه یک کل است. اما آیا این بدین معنی است که ارتباط انسانی در خطر است؟

برای سال های متمادی، کتابداران و مدیران اطلاع رسانی پذیرفته بودند که در انزوا نمی توان به طور مؤثر عمل کرد، و گروه ها و شبکه ها را بر مبنای حوزه جغرافیایی، پیوندهای اداری و پوشش موضوعی تشکیل داده بودند. نخستین گروه ها عمدتاً به امانت میان کتابخانه ای و دسترسی داشتن به منابع اطلاعاتی، انتشاراتی و تخصصی مازاد علاقه مند بودند. دسترسی به این نوع پشتیبانی دو جانبه [به عنوان] امتیاز عمده ای که اعضای گروه یا شبکه از آن منتفع می شدند، پابرجا ماند. اکنون این مزایا توسط فناوری نوین اطلاعات و ارتباطات به میزان زیاد ارزیابی شده است. هیچ مرکز اطلاع رسانی یا کتابخانه ای نمی تواند خود بسنده باشد. این گزاره در مورد مراکز اطلاع رسانی و کتابخانه های کوچک و تک کاره که شاید کارکنانشان بیشترین منافع را از طریق اینترنت به دست آورده اند، با تأکید بیشتری به کار برده می شود.

پست الکترونیکی و همایش های ویدئویی، بخش روز افزونی از زندگی ما می شوند. آنها نیاز افرادی را بر طرف می سازند که از محل کار خود دور هستند و مجبورند وقت ارزشمند خود را صرف مسافرت کنند؛ چرا که به راحتی می توان

و حتی در مناطق دور دست جهان، از طریق تعامل مستقیم میان کاربر و پایانه رایانه ای می توان انجام داد. آیا روزی که کتابخانه ها کاملاً الکترونیکی شوند، کاربرد فقط با پایانه رایانه ای ارتباط برقرار می نماید؟ و کتابداران و دیگر متخصصان اطلاع رسانی در دیگر سوی خط رایانه ای پشت درهای بسته باقی می مانند و اطلاعات را به درون نظام اطلاع رسانی می فرستند؟ کاربر را از طریق رایانه آموزش می دهند و [شیوه های] راهنمایی پیوسته و نمایشگرهای کاوش را طراحی می نمایند؟ آیا این زمان فرارسیده است؟ آیا کتابداران و متخصصان اطلاع رسانی هنوز به برگزاری همایش ها و کارگاه های آموزشی نیاز خواهند داشت؟ یا

پست الکترونیکی و همایش های

ویدئویی، بخش روز افزونی از

زندگی ما می شوند. آنها نیاز

افراد را بر طرف می سازند

که از محل کار خود دور هستند

و مجبورند وقت ارزشمند خود

را صرف مسافرت کنند؛ چرا

که به راحتی می توان مقالاتی

را که در همایش ارائه شده است،

اینکه با استفاده از تجهیزاتی نظیر همایش های پست الکترونیکی، همایش تصویری، گروه های مباحثه و جز، آن همایش های الکترونیکی برگزار خواهند کرد؟ آیا می توان اجازه داد که این اتفاق رخ دهد؟ با این همه آیا کاملاً به منافع فردی و حرفه ای شبکه سازی انسانی پی برده اند.

گروه ها، انجمن ها و انجمن های رایج شبکه ای، از

حضور ی پیشین می تواند پاسخی بسیار موفق تر و سریع تر را برای چنین درخواست هایی تضمین نماید. در سطحی وسیع تر، تداوم ارتباط انسانی در سخنرانی ها و برگزاری همایش ها و کارگاه های آموزشی بدین معنی

مقالاتی را که در همایش ارائه شده است، از طریق سایت وب دسترس پذیر ساخت. آیا به سمت و سوی پیش می رویم که رشد مداوم این نوع ملاقات های الکترونیکی، به زبان همایش های فیزیکی را شاهد باشیم؟ کمابیش آنچه در راهروی همایش ها اتفاق می افتد، به خاطر حضور در همایش ها نسبت به آنچه در خلال جلسات سازماندهی شده است، ارزش بیشتری دارد.

ایده ها، آراء و اطلاعاتی که در هنگام صرف صبحانه، قهوه و نهار یا پس از یک روز طولانی، در دستوران میان شرکت کنندگان اشاعه و مبادله می شود، بی اندازه ارزشمند است.

ارتباط انسانی می تواند به ایجاد روابط کاری بینجامد. این ارتباط نه تنها ممکن است به همکاری آتی و مبادله منابع علمی منتج شود، بلکه می تواند به پژوهش مشترک و پیشرفت فناوری و مهارت هایی منتهی می شود که حرفه ما امروزه اتکای زیادی به آنها دارد. همچنین این ارتباط انسانی برای احیای مجدد افراد و بازگرداندن آنها به سوی رایانه های شخصی، همراه با نیرویی تجدید شده برای تزریق در زندگیشان که تحت تأثیر فناوری قرار گرفته، مؤثر است.

اگر در زمینه ای تخصصی کار می کنید و یک خدمت کتابداری و اطلاع رسانی را با منابع محدود مدیریت می کنید، دنیای اینترنت خوراک مناسبی برای شما نیست. اگر به اینترنت دسترسی دارید (و هنوز به بسیاری از کتابخانه های کشورهای در حال رشد و محروم اقتصادی دسترسی ندارید) اینترنت به طور فزاینده یک منبع اطلاعاتی مفید در مورد وجود، مکان و قابلیت دسترسی به مدارک و دیگر انتشارات است. اما پس از دسترسی به اینترنت چه خواهید کرد؟ اگر در بودجه محدودتان هیچ پولی باقی نمانده باشد، چگونه این آثار را به دست می آورید؟ برای [دریافت] نسخه ای از یک مقاله بسیار بهتر است که به جای مواجه شدن با چهره ای ناشناخته در آن سوی پست الکترونیکی به ارتباط آشکار روی بیاورید. ارتباط

ارتباط انسانی می تواند به

ایجاد روابط کاری بینجامد. این

ارتباط نه تنها ممکن است به

همکاری آتی و مبادله منابع علمی

منتج شود، بلکه می تواند به

پژوهش مشترک و پیشرفت

فناوری و مهارت هایی منتهی

می شود که حرفه ما امروزه

اتکای زیادی به آنها دارد.

همچنین این ارتباط انسانی برای

احیای مجدد افراد و بازگرداندن

آنها به سوی رایانه های شخصی،

همراه با نیرویی تجدید شده

برای تزریق در زندگیشان که

تحت تأثیر فناوری قرار گرفته،

مؤثر است.

می‌کنم روز خوبی برای آنها خواهید ساخت و گهگاه گوشی تلفن را بردارید و بایک همکار در کتابخانه‌ای دیگر مجدداً ارتباط صوتی برقرار نمایید و سرانجام فراموش نکنید که در همایش بعدی حضور یابید.

هاخذ

Wheelan.S.A. . *Group processes: A Developmental perspective*. Allyn and Bacon, Boston, MA.

است که اشخاص دور یک میز بایکدیگر به تبادل نظر و گفت و گو می‌نشینند و تا زمانی که عده‌ای از مردم در سخنرانی‌های سراسر جهان تعامل، گفت و گو و تبادل ایده می‌کنند، چیرگی کامل فناوری (بر انسان) متحقق نخواهد شد و با وجود این انسان می‌تواند به علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی روی آورد. مرتبه بعد که شروع به فرستادن پست الکترونیکی برای فردی در طبقه بالا کردید، اندکی تأمل کنید. از زمانی که وی را از نزدیک دیده و با او سخن گفته اید چند وقت می‌گذرد؟ از پلکان بالا روید، در دفتر آنها را باز کنید و بگویید، سلام، تضمین

تاریخ دریافت: ۷۹/۹/۶